

התמודדות עם דילמות (שעה וחצי)

מטרות

1. החניכים ילמדו להתמודד עם דילמות ולנתח אותן
2. החניכים יכירו את החשיבות בהבנת כל הצדדים במשוואה כדי לגבש עמדה טובה יותר
3. החניכים יתנסו בגיבוש עמדה סביב נושא אקטואלי

מהלך

1. **סבב מה נשמע? (10-15 דקות)** - סבב דילמה מסוימת שהייתה להם בה היו צריכים להכריע על משהו- מה זה היה ומה החליטו בסוף?
 2. **התנסות חוויתית בדילמה- איזה טיפוס אני? (סה"כ 40-45 דק')**

הנחייה למדריכה- מספרים את הסיפור של חמישה חברים וממחישים את הסיפור דרך הצויר. כל פעם שחניך אומר דעתו, על המדריכה לתת את דעת הנגד. כל פעם לנסות להציג עוד נקודות מבט. המטרה היא להבין שאין אמת אחת, יש אנשים, רגשות, דעות שונות. דילמה מורכבת מכך שיש כמה תשובות נכונות ואי אפשר לשפוט. למרות הקשיים, בשביל לגבש עמדה אינטלקטואלית, כן חשוב להתעקש ולנסות לחשוב "מה אתם הייתם עושים בסיטואציה הזאת?"

דילמה זו מאפשרת לכל אחד ואחת לבחון את עצמו אל מול הדילמה, ולאחר מכן להבין מה המניע שלהם כבני אדם בהתמודדות עם נושא מורכב ומה מניע אנשים אחרים השונים מהם.

א. נצייר על לוח מחיק-

S - שרה, R - רמי, P - פיני, B - בני, L - ליאור
נצייר נהר עם אבן באמצע הנהר, ואת השמות של האנשים משני צדי הנהר לפי הסיפור.

ב. הסיפור (נספח ב') - 10 דקי' - חשוב לספר את הסיפור באופן חוויתי ולא להקריא מהדף!

ג. **התמודדות אישית עם הדילמה (5 דקי')** המדריכים מבקשים מכל אחד ואחת לדרג לפי סדר יורד מאחד עד חמש מי היה לפי דעתו האישית ולבד, הכי בסדר בסיפור ולאחריו מי שהיה פחות בסדר, מס' חמש יהיה האדם הכי לא בסדר בסיפור.

ד. **דיבייט על הדילמה- (10 דקי')** כותבים על לוח מחיק את התשובות של כולם - באותיות הלועזיות ומנסים ליצור ויכוח כדי להראות את הדעות השונות כולם שמעו את אותם המילים ואותו סיפור אבל לכל אחד יש כיוון שונה. מנסים להגיע להסכמה מלאה שכולם יגיעו אליה אבל לא בויתור. לאחר שלא הגענו להסכמה וכל אחד חושב אחרת מסבירים שבעצם כל דמות מייצגת ערך מסוים וכל אדם הערכים הדומיננטיים שלו שונים בסדרי הופעתם בסיטואציות שונות באים לידי ביטוי שונה.

ה. דיון (15 דק') -

מחלקים את דף הפירוש ועוברים עליו יחד בקבוצה (אפשר להקריין על מסך)

*****דף פירוש (נספח א')**

חשוב להדגיש שזה לא שחור לבן ובמקרים אחרים זה יכול לבוא בסדר שונה וזה בא להראות שכל אדם שונה בחשיבותו וגישתו ובמחשבתו למציאות כשנבין שהאחר חושב ומבין אחרת ורואה את המציאות קצת אחרת ולא בדיוק כמונו וזה לא הופך את המציאות שלא ללא נכונה אלא רק לשונה משלי. אם אני אכיר את הערכים הדומיננטיים והמשמעותיים אצל האדם העומד מולי אני אוכל לדבר אליו בשפה שלו ולהגיע מכך לתוצאות גבוהות יותר.

שאלות לדיון -

- איך היה לכם להתמודד עם הדילמה? האם היה קשה להחליט מה הדבר הנכון לעשות?
- את מי הסיפור הרגיש? למה?
- האם דף הפירושים גרם לכם להבין יותר טוב איזה טיפוס אתם כשאתם נתקלים בדילמה?
- האם זה גורם לכם לחשוב על אנשים שיצא לכם להתווכח איתם? אולי אם הייתם מבינים אותם יותר לעומק הייתם מצליחים לגשר על הבעיה?
- למה חשוב להבין את כל הצדדים כשנתקלים בדילמה?
- מה היתרון ומה החיסרון?
- למה אנחנו צריכים להכיר בערכים שמפעילים אותנו?
- למרות שהדילמה מאוד מורכבת, האם חשוב שנביע את עמדתנו בכל זאת? למה זה חשוב? (כמובן שזה חשוב, לשמור על הדיון עד שיבינו שחשוב לגבש עמדה ערכית ואישית)

3. הפסקה- 10 דק'

4. התנסות בדילמה אקטואלית (25 דק')- מי נכנס מתחת לאלונקה? (מדריכים לשיקולכם, אפשר

להביא דילמה מהתקופה הזו). הקישור לריאיון של יונית לוי וקרן מרציאנו עם מזכ"ל הסתדרות

המורים יפה בן דוד - <https://www.youtube.com/watch?v=TEoAEvUiNew>

א. צופים בסרטון (10 דק')

ב. לאחר צפייה בסרטון- החניכים מתבקשים להבין מה עומד מאחורי שלושת העמדות? - מה

אומרים המורים? מה אומרים ההורים? מה אומרת המדינה? (15 דק')

טענת המורים (הסתדרות המורים)- כבר נתנו 4 ימים בפסח ועוד 9 ימים על חשבונם בחופש הגדול. לא רוצים להביא עוד ימים. המורים מלמדים מרחוק- לא יצאו לחופשה בזמן הקורונה. מי שצריך לתת פתרון זה משרד האוצר ולהוסיף תשלום על למידה בחופשת הקיץ. (המשכורת של המורים מאוד נמוכה גם ככה והיא מחושבת לפי ימי החופשה שלהם בקיץ. כלומר- המורים לא באמת בחופש בקיץ, המשכורת שלהם נמוכה בגלל ימי החופשה שלהם).

טענת המדינה (משרד החינוך והאוצר)- המורים צריכים לתת מ"ימי החופשה" שלהם לטובת המשק כדי שהורים יחזרו לעבוד. "להיכנס מתחת לאלונקה"- הכוונה היא לעבוד מתוך שליחות ללא תשלום על כך. טענת ההורים- אי אפשר להחזיר את המשק לשיגרה ללא פתרון לילדים. ההורים לא יכולים לשלם לבייביסיטר בחופשת הקיץ. אחריות המורים לתת מענה (מורים או מדינה...?)

שאלות לדין

1. קחו דקה לחשוב על שלושת הטענות. נסו להבין למה כל צד טוען את מה שהוא טוען. חשבו לעצמכם- מי בעיניכם הכי צודק? / עם מי אתם מזדהים באופן אוטומטי ואז - למה אתם חושבים שאתם מזדהים איתו? האם יש מישהו שאתם מתחברים אליו במחשבה אבל האינטואיציה עדיין לא איתכם? לאחר שחשבו אפשר לקיים הצבעה ואז מכל נציג של טענה להסביר למה בעיניו יש צדק בדברים.
2. למה חשוב להבין את שלושת הטענות לפני כשמביעים עמדה?
3. למה חשוב להתעניין ולהביע עמדה בנושא? איפה זה פוגש אתכם?
4. שאלות מורכבות יותר- מה קורה כשכולם צודקים? איך מחליטים מה הדבר הנכון?

5. סיכום (10 דק')-

- האם אני מרגישה שהנושא רלוונטי אלי?
- למה חשוב שאתמודד עם דילמות?
- האם יצא לכם אי פעם לחמוק מדילמה? שלא רציתם להתמודד?
- איך אני יוצאת מהפעולה?
- מה למדתי היום?

6. פינה אישית (15 דק')

עזרים

- לוח מחיק וטוש מחיק (אפשר גם לצייר על בריסטול)
- נספח א'ב'
- מחשב, מקרן, רמקולים, אינטרנט

R - REASON - הגיון

אדם המונע על ידי ההגיון, יחליט החלטות על בסיס עובדות ונתונים.
אם אתה רוצה לשכנע אותו לעשייה עליך להציג לו את ההגיון שבבסיס הדברים.
הוא יסכים לקחת סיכון רק אם הוא מחושב והגיוני.
הוא ישתמש במונחים כמו: אני חושב ש..., לדעתי...

L - LOVE - רגש

אדם המונע על ידי הרגש, יחליט החלטות על בסיס תחושותיו לגבי הנושא או האנשים
הנוגעים בדבר.
אם אתה רוצה לשכנע אותו לעשות מעשה עליך להשתמש במונחים רגשיים,
לדבר על תחושותיו ותחושות הזולת.
הוא ישתמש במונחים כמו: אני מרגיש ש..., נעים לי..., לא נעים לי...

P - PRINCIPAI - עקרונות, כוח, גאווה

אדם המונע על ידי עקרונות של כוח וגאווה, חייב לקבל את התחושה שהוא מי שקבע
את מהלך הדברים.
אם אתה רוצה לשכנע אותו לעשייה עליך לשתף אותו בתהליך קבלת ההחלטות
ומציאת הפיתרון ולתת לו תחושה שעמדתו ודעתו חשובה לך.
הוא ישתמש במונחים כמו: זה עקרוני ש..., זה הכרחי ש...

B - BENEFIT - רווח, תועלת

אדם המונע על ידי עקרונות חומריים, מחפש את התועלת שתצמח לו מכל עשייה.
אם אתה רוצה לשכנע אותו לעשייה עליך להראות לו כיצד הוא ירוויח מאותה עשייה,
יש להראות לו תועלות: רווח והפסד, סיכוי וסיכון.
הוא ישתמש במונחים כמו: מה יוצא לי מזה? למה זה כדאי לי? כמה זה שווה?

S - SATISFACTION - סיפוק מידי

אדם המונע על ידי סיפוק מידי, רוצה שהדברים יקרו כאן ועכשיו.
הוא לא תמיד מחושב עד הפרט האחרון.
אם אתה רוצה לשכנע אותו לעשייה עליך לתת לו את התועלות המיידיות של הפעולה,
להדגיש את הפיתרון המהיר ולא להיכנס להסברים מורכבים מידי.
הוא ישתמש במונחים כמו: תן לי את השורה התחתונה..., בוא נתקדם..

סיפור דילמה- חמישה חברים

חמישה חברים חברים טובים גדלו ביחד עשו הכל ביחד קוראים להם : שרה, רמי, פיני, בני וליאור (S,R.P.B.L) עשו את כל הטיולים בארץ ועשו את כל הטרקים הכי מסוכנים. שרה היא חברה של פיני מגיל ילדות וברור שהם מסיימים את הצבא עושים טיול בעולם ומתחננים. ולשרה עובר במשפחה מדורי דורות שרשרת מיוחדת בעל סגולות מיוחדות שהועבר לשרה מאמא שהייתה בת מצווה וכולם יודעים ששרה לא מורידה את זה מהצוואר בשום מצב **(להעצים את הנקודה הזו מאוד)**. בסוף יב' לפני הצבא הם החליטו לטוס לחו"ל לעשות את הרפטינג הכי מסוכן בעולם והחליטו לעשות אותו בנהר באמזונס. עבדו קשה בארץ חסכו כסף והגיע ליום המיוחל שבו הם טסו. הם הגיעו לארה"ב ועשו קורס מזורז איך עושים רפטינג בנהר, קנו את כל הציוד הדרוש והחליטו שהם יוצאים לדרך המסע אמור להיות בן 5 ימים הם התחילו את המסע ביום הראשון שמחים ומאושרים עליזים וטובי לב.

ביום הראשון הנהר עשה להם קבלת פנים יפה והיה שקט ושלב. הם מאוד נהנו מהרפטינג כל אחד מילא את תפקידו המיועד לו בשייט והם אפילו נהנו מהנוף. ביום השני יחסית הנהר היה רגוע ואפילו קצת התחיל לשעמם להם וחיכו שיתחיל קצת אקשן. ביום השלישי שהתחיל רגוע ושקט חל שינוי של ממש פתאום פרצה סערה עזה וקשה והם היו צריכים להשתמש בכל הטכניקות שהם למדו לקראת רפטינג זה.

כל אחד מילא את תפקידו ביעילות ובנחישות אך הנהר שהיה רועש וגועש טמן להם מלכודת בדמות סלע גדול שהם לא ראו אותו והתנפצו לתוכו. כל אחד מהם ניסה בכוחות עליונים להגיע לאחת הגות של הנהר זה היה ניסיון קשה ומייגע. ובסופו של דבר לגדה אחת הגיעו שרה רמי ובני, ולגדה השנייה הגיעו פיני וליאור.

לאחר שהם נחו מאט והתאוששו שרה מאוד דאגה לפיני והחליטה שהיא צריכה לדעת מה שלומו והאם הוא בריא ושלם והחליטה שהיא צריכה לעבור לגדה השנייה עכשיו וברגע זה כדי לדעת מה קורה עם פיני. שרה הולכת לרמי ומבקשת ממנו שיעביר אותה לגד השנייה כי היא חייבת עכשיו לראות את פיני. רמי מסביר לה שעכשיו אי אפשר לעבור כי הם בקושי הצליחו לצאת מהמים וזה לא הגיוני להיכנס עכשיו שוב שתחכה קצת וכשהנהר יירגע הוא יעביר אותה לראות מה שלום פיני. שרה מתחננת ומסבירה לו שעכשיו היא חייבת לראות מה עם פיני והוא בשלו. (רמי=הגיון)

שרה מתייאשת ומנסה את מזלה אצל בני, ומבקשת ממנו שיעביר אותה את הנהר בני מסתכל עליה בעיניים בוחנות מושיט את ידו ואומר אין בעיה אני אעביר אותך את הנהר – אבל את השרשרת אני דורש. שרה מסתכלת עליו בהלם קרב ולא מאמינה למשמע אוזניה, את השרשרת שהוא יודע שמעולם לא יורדת מעל צווארי, את השרשרת שלקחתי איתי לרפטינג הזה למרות שאת כל שאר דברי הערך השארתי בבית אבל בלעדיה אני לא הולכת לשום מקום, את השרשרת שעוברת אצלנו מדור לדור מאמא לבת. שרה מתחננת ללא מילים אך בני בשלו אני אעביר אותך את הנהר בתמורה לשרשרת ואם לא אז אני לא מעביר.

שרה מתלבטת רגעים ארוכים מתייסרת ומתחבטת בעניין ולבסוף מורידה את השרשרת ומעבירה אותה לבני. בני לוקח את השרשרת ומעביר את שרה לגדה השנייה. ושם היא פוגשת את פיני נשיקות חיבוקים ובודקת שהוא בסדר וכו' בוכה ומתרגשת ולאחר מפגש זה פיני בוחן את שרה ושואל אותה בשקט.

שרה אני מכיר את בני לא מהיום מה נתת לו כדי שהוא יעביר אותך לגדה. שרה מנסה להסיט את תשומת ליבו מהנושא וממשיכה להתרגש מזה שהם ביחד ולא קרה להם כלום אך פיני לא מוותר ומתעקש לדעת מה נתת לו שהוא הסכים להעביר אותך את הנהר לאחר כמה ניסיונות כושלים להתעלם מהשאלה שרה אומרת בשקט את השרשרת. פיני במבט מזועזע על פניו מסתכל על שרה כלא מאמין ושואל ללא קול את השרשרת? את הדבר הכול כך מיוחד ויקר במשפחה שלכם? את השרשרת שאיתה היית אמורה להיכנס איתי לחופה? וקם ואומר לה אם יכולת לוותר על השרשרת אין לנו מה לחפש ביחד ועוזב אותה לנפשה. שרה המומה וכואבת יושבת לבדה ובוכה ללא הפסקה וכך מגיע אליה ליאור שמתיישב לידה מרגיע אותה ומנחם אותה ואומר: "שרה אני רוצה להגיד לך משהו את תמיד היית חברה של פיני ולכן לא אמרתי את זה עד היום אבל עכשיו אני רוצה לומר לך שאני תמיד אהבתי אותך ותמיד חושב עלייך ואת מאוד יקרה לי, ואני אשמח להיות איתך.